

Spljetu uređena biskupija (odnosno naslovna nadbiskupija), kao baština stare Salone, a podređena bješe carigradskom patrijarhu, jer je još odredbom bizantinskoga cara Lava III. Izaurijskoga od 732. vas politički teritorij carski imao potpadati pod patrijarha. Prvi biskup bješe Ivan Ravenjanin (oko 780.), koji preobrazi mauzolej cara Dioklecijana u stolnu crkvu, koju posveti blaž. djev. Mariji, a tek docnije bješe prozvana po sv. Dujmu. Politička vlast opet dobi svoje središte u Zadru, gdje je stolovao carski namjesnik (dux), a potpadahu pod nj još i gradovi Trogir i Spljet te glavni otoci Krk, Osor, Rab i Vergada; ova oblast pridrža i dalje ime Dalmacije (u drugoj polovici VIII. vijeka).

Oblasti slovenske. Sve su ove važne promjene morale imati utjecaja i na susjedne Slovene, koji su također oko toga vremena obrazovali razne veće oblasti po svojem teritoriju, s knezovima na čelu. Uoči IX. vijeka one su već postajale, a bile su u glavnom ove: između ušća Raše (u današnjoj Istri) i ušća Cetine, pa Jadranskoga mora, rijeke Vrbasa i preko njega u srednjem i donjem toku dalje na istok prema Bosni i Drini, prostirala se Hrvatska; od Cetine do Neretve Neretljanska oblast; od Neretve do Dubrovnika Zahumlje ili Hum; od Dubrovnika do Kotora Travunja (ili Trebinjska oblast), a od Kotora do Bojane i ušća Drima Duklja. Sve su se ove oblasti širile i u unutrašnjost do razvodnih planina, što dijele vode Jadranskoga mora od pritoka Save, gdje se u porječju gornje Bosne sterala oblast Bosna, dok se u porječju Pive, Tare, gornje Drine i Lima, omeđenu visokim planinama, nalazila Srbija. U bivšoj savskoj Panoniji između Drave, Save i planinskoga niza od Risnjaka do Une i ličke Plješivice širila se posebna oblast, u kojoj je sve do XVII. vijeka prevladavalo ime slovensko, pa otale joj i ime Slavonija u latinskim spomenicima, a Slovinci, Slovinje u hrvatskim; mi ćemo je zvati panonskom Hrvatskom. Vjerojatno je, da je ona sve do pred konačnu propast Avara priznavala vrhovnu vlast njihova kagana, koji je tada još uvijek bio gospodar Ugarske ravnice i Srijema, a tako i onamošnjih Slovena.

Sve do početka IX. vijeka naziva se narod, koji se naselio u opsegu stare Dalmacije i Panonije u stranim izvorima toga vremena jedino pod imenom Slovena, dakle pod općenitim nazivom. No nema sumnje, da su već tada živjela i pojedina plemenska imena, a u prvom redu oba najodličnija: Hrvati i Srbi, ali ona iziđoše